

KARASEVCI U GRADISCU

marti, 26 februarie 2019

Pokrajina Gradiš e (Burgenland) je nama, Hrvatima iz Rumunjske, najpoznatiji dio Austrije.

Ovdje su, po etkom 2000. godine, naši ljudi išli obavljivati razne poljoprivredne sezonske rade ili, naj eš e u slu aju žena, „pflegerinske“ poslove. Rumunjska je 2007. godine postala lan Europske Unije pa se i broj karaševskih radnika u Austriji pove ao. Pove ao se i broj obitelji, pogotovo mladih, koje su rumunjsko stalno prebivalište zamjenili s austrijskom.

Kako bismo stekli što bolji uvid u razmjer selidba u tom periodu relevantne su brojke sa zadnja dva popisa stanovništva u našoj zemlji. Ako su se na popisu stanovništva iz 2002. godine za hrvatsku nacionalnost izjasnili 6786 stanovnika, na sljede em cenzusu, 2011. godine, Hrvata u Rumunjskoj ima tek 5408. Istina je da na to drasti no smanjenje hrvatskog živilja utjecao je i negativani prirodni priraštaj u svim naseljima gdje Hrvati sa injavaju ve inu u Karaš-severinskoj županiji (Vodnik, Ravnik, Klokoči , Lupak, Jabal e, Nermi i Karaševo).

Nije ni Gradiš u stran problem iseljavanja mjesnog stanovništva. Burgenland je tijekom hladnoga rata ostala najnerazvijenija austrijska pokrajina, uvelike zbog nepovoljnoga položaja, te se velik dio stanovnika iselio u ve e gradove kao što su Be i Graz.

Iako nije nikada to no ustanovljen, u Gradiš u živi znatan broj Hrvata. Prema podacima popisa stanovništva iz 2001. godine u Austriji živi 19412 Hrvata, ali prema procjenama udruga gradišanskih Hrvata u Republici Austriji ima ih oko 50 000.

Gradišanski Hrvati potomci su onih doseljenika koji su tijekom 15. i 16. stolje a došli iz Hrvatske i tadašnje sjeverne Bosne na podru je tadašnje zapadne Ugarske. Do 1921. godine koristi se naziv zapadnougarski Hrvati, a raspadom Ugarske nakon Prvog svjetskog rata, s obzirom na to da ve ina njih živi u austrijskoj saveznoj zemlji Burgenlandu, tzv. Gradiš u, nazivaju se gradišanskim Hrvatima.

Hrvatima u Austriji je priznat status nacionalne manjine, a svoja manjinska prava mogu ostvarivati isklju ivo na podru ju savezne pokrajine Gradiš e.

Gradišanski Hrvati službeno koriste hrvatski jezik (gradišansko-hrvatski) u školama, pred upravnim tijelima te na sudu, tako er koriste ga u institucijama hrvatske manjinske zajednice i njihovom me usobnom komuniciraju te na hrvatskim radio i TV emisijama.

Ovdašnji Hrvati imaju ak 50-tak folklornih, kazališnih i drugih kulturnih udruga te znatan broj institucija. Me u njima je Folklorna grupa Poljanci iz Vulkaprodrštofa, gdje se je prošle godine, 17. i 18. studenog,

upriredila 30. obljetnica postojanja dje je grupe Mali Poljanci.

Naveli smo ovaj podatak zato što se me u lanovima navedene folklorne grupe nalaze i nekoliko Karaševaka, koji su u zadnjim godinama napustili svoju domovinu i nastanili me u gradiš anskim Hrvatima u naseljima Trajštov, Vulk, Oslip i Cindrof. Njihov broj je, donedavna, bio pove an dolaskom mlade obitelji Muselin iz Klokoti a. Slavica Muselin, majka dva maloljetna sina koji su se priklju ili folklornoj grupi Mali Poljanci, u Rumunjskoj je radila kao urednik u Hrvatskoj gran ici, a sada radi kao asistentica za hrvatski jezik u Saveznoj gimnaziji Kurzwiese u Željeznom. Budu i da je nisu napustili reporterski refleksi svjedo i intervju s inicijatorom folklorne grupe Poljanci, poznata dugogodišnja nastavnica za hrvatski jezik iz Trajštofa, mag. Angelika Kornfeind, s kojom je Slavica razgovarala o Malim Poljancima i o djeci karaševskog porijekla što aktiviraju u toj folklornoj grupi.

Slavili smo 10. godišnjicu folklorne grupe Poljanci – sje a se nostalgiom Angelika Kornfeind o po ecima grupe Mali Poljanci – onda su ovi mladi od 12-14 godina poslije proslave po eli plesati u toj dvorani i došli su me pitati zašto ne bi i oni mogli plesati kad ovi stariji plešu. I rekla sam: zašto ne? Onda sam krenula s tom grupom gdje je bilo nekih 15 cura i dva dje aka, a u isto vrijeme sam krenula s još manjom grupom iz vrti a i to je bio po etak plesa ke grupe. Poslije smo po eli nuditi djeci u iti tamburanje, tako da smo stalno imali i male tamburaše i male plesa e.

Prije je bilo puno lakše, ljudi nisu imali toliko auta. Danas roditelji voze djecu ak do Be a na trening nogometu, ali su onda svi, manje više, bili u selu pa su bili sretni što imaju neku ponudu ovdje i da su mogli putovati s folklornim društvom. Bili smo na puno mjesta po Austriji te izvan nje. Bilo je lakše. Djeca su mogla jedan sat plesati i jedan sat vježbatи tamburu. Danas ima puno više ponuda u Željeznom, koji je samo sedam kilometara udaljen od Vulkaprodrštofa, i tamo možeš svašta vježbati: od muzike, tjelesnog, igranje šaha itd. Danas svaka ku a ima kompjuter, televizor, djeca imaju mobitele, pa igraju igrice po tim mobitelima, tako da nije baš laka stvar danas djecu motivirati da nam dolaze. Sretni smo što imamo jedno 40 djece od 3 do 16 godina koji tamburaju ili plešu i dolaze nam na probe jedan put tjedno.

Nacionalnost i državljanstvo lanova nije bitna za našu grupu, važno je da oni dolaze, da ih roditelji dovode na probe. U društvu je, u principu, samo hrvatski jezik važan. Imamo dosta djece koja kod ku e slabo ili nikako ne govore hrvatski, tako da, naravno, moramo koristiti i njema ki jezik da bismo se sporazumijeli. Namjera nam je da djeca nau e što više hrvaski jezik jer je to jezik našeg društva i jezik naše manjine ovdje u Gradiš u. Interes nam je da djeca nau e i jezik, i glazbu, i kulturu gradiš anskih Hrvata.

U društvu sada imamo dosta djece koji su porijeklom karaševski Hrvati, i to nam je drag. Drago nam je što oni dosta dobro pri aju hrvatski, ali i kod njih se vidi tendencija (posebno kod djece koji ovdje poha aju prve razrede osnovne škole) da me usobno govore njema ki. Ali ja to ne odobravam, pa im kažem: dok ste ovdje, dok ste sa mnom, pri ajte hrvatski! Meni je u interesu da što više pri amo na hrvatskom, da se hrvatski jezik ne izgubi u ovim krajevima. A djeca to prihva aju. Jer ako se djeca školuju na njema kom, gledaju televiziju na njema kom, imaju skoro sve prijatelje koji govore njema ki, oni ne e više znati svoj hrvatski materinski jezik. Zato ga moraju redovito vježbati. A i njihovi roditelji, ponekad, idu u taj smjer. Oni sada rade ovdje u Austriji, puno pri aju njema ki na poslu, pa onda tendiraju njema ki pri ati i sa svojom djecom. To stvara dodatne probleme jer oni dobro ne znaju njema ki, pa i djeca nau e loše njema ki.

Hrvatima iz Rumunjske je lakše ovdje me u gradiš anskim Hrvatima jer oni mogu svoj vlastiti jezik i ovdje koristiti. Misa je ovdje na hrvatskom jeziku, pa bilo gdje idete, kod mesara ili pekara, možete hrvatski pri ati, a to je bliže srcu nego da moraš njema ki pri ati. Preporu ujem karaševskim Hrvatima da uvaju svoj jezik i svoju kulturu i da, ukoliko dolaze raditi u Austriji, potraže sela gradiš anskih Hrvata jer e im ovdje biti puno lakše za živjeti i ne e im biti tako teško što su napustili svoju domovinu. A kad ve stignu me u gradiš anskim Hrvatima da se uklope u naše društvo jer e njihova kultura i jezik biti i nama oboga enje!

Daniel Lucacela